

„Nadějí pro kostely v Gemeru je občanský aktivismus.“ Rozhovor s Davidem Raškou

Ve slovenském regionu Gemer se dochoválo množství středověkých církevních památek ve velmi autentickém stavu. Donedávna byly přehlíženy a realisticky smýšlející odborník by jim nedával velké naděje na přežití. Sdružení Gotická cesta usiluje o jejich záchranu, a spolupracovalo proto při přípravě návrhu středověkých nástěnných maleb z gemerských kostelů na označení Evropské dědictví (European Heritage Label). Úsilí bylo v loňském roce završeno úspěchem. Soubor maleb v luteránských kostelech v Koceľovcích, Ochtině, Štítniku, Kameňanech, Kraskově, Kyjaticích, Rimavské Bani a Rimavském Brezové a římskokatolických kostelech v Chyžném, Rákoši a Šiveticih a v kostele Reformované křesťanské církve v Plešivci získal oficiální potvrzení, že představuje hodnoty s evropským přesahem. Podobných památek je ale v Gemeru mnohem víc, vysvětluje v rozhovoru pro Zprávy památkové péče Ing. arch. David Raška ze sdružení Gotická cesta. A přes úspěch dvanácti z nich zůstává osud některých nejistý.

Pane Raško, uvedené kostely spojuje především fakt, že se nacházejí na relativně malém území v regionu Gemer. To je jihovýchodní cíp středního Slovenska, s částečným přesahem do východního Slovenska. Čím je Gemer specifický?

Gemer, dříve Gemersko-Malohontská župa, byl v historii velmi bohatý a významný region, který ale v posledních sto letech upadl v zapomnění, zchudl a lidé z něj odcházejí. Dnes má převážně venkovský charakter. Z velké části je to hornatá krajina, kterou ze severu ohraničuje Slovenské Rudohoří a z jihu, v nížině, hraničí s Maďarskem. Osídlení se soustředí v údolích, která se táhnou podél řek v severojižním směru. Tento dnešní venkov byl ovšem ve středověku křižovatkou kultur. Místní šlechta byla uherská, tedy slovenská a maďarská, historické župy se formovaly kolem správních hradů, přes které sem zasahoval vliv panovníka. Region se nacházel relativně blízko jádra uherského krá-

lovství, takže byl bohatý. V souvislosti s nalezišti drahých kovů se tu od středověku rozvíjelo hornictví a na pozvání šlechty se do některých hornických lokalit stěhovali i Němci. Panovníkový dvůr sem pak zprostředkoval vlivy italského umění.

Jaký typ památek tu dnes nacházíme?

Pro Gemer jsou určující kostely, protože se jich dochoválo mnoho a ve velmi autentickém stavu. Důvodem je jednak to, že nebyly zničeny v bojích s Turky, a také na rozdíl od západního Slovenska nebo západního Maďarska neprošly barokizací. Sehrála v tom intenzivní roli reformace. Také se ty stavby nacházely na pomezí dvou vlivů, z jedné strany oblast spravovali vídeňští Habsburkové a z druhé strany Osmanská říše, což ve výsledku dávalo prostor spíše místním autoritám, které si mohly dělat, co chtěly. A do značné míry to petrifikovalo stav kostelů, protože chyběly investice a zájem stavby přetvářet a baroko se jich tolik nedotklo. A 20. století, před 2. světovou válkou i po ní, představuje pro Gemer období ekonomického úpadku, takže opět chyběly investice, nestěhovalo se tam obyvatelstvo a nebylo nutné kostely rozšiřovat. Dodneška se zachovaly ve velice dobré kondici.

A co třeba hrady nebo montánní památky?

Významný je hrad Krásna Hôrka, který byl sídlem Andrassyovců, rodu, který v novověku vlastnil v Gemeru nejvíce půdy. Na západě patřilo nejvíce půdy Koháryům, kteří později splynuli s Koburky, a oba silné šlechtické rody region významně formovaly, byly donátory širokého okolí. A protože prostředí bylo multijazyčné a multináboženské, tak třeba i katolické rody financovaly evangelíky a naopak. Na velice malé ploše se tu zachovala celá uherská kulturní pestrost. Památky důlní činnosti jsou tu také, ale ne v takovém rozsahu a převážně z 19. století. Nejzajímavější je samozřejmě středověká sakrální architektura, kostely.

O kolika stavbách je řeč?

Kompletně dochovaných středověkých kostelů je zhruba patnáct a minimálně dvanáct z nich můžeme označit za významné. Jsou výjimečné svou interiérovou freskovou výmalbou. Nejre-

1

Obr. 1. David Raška. Foto: Vilém Faltýnek, 2022.

prezentativnějším příkladem je kostel v obci Štítnik, trojlodní gotická bazilika, jejíž vývoj trval až do období baroka. Má pozoruhodný inventář a výmalbu, a především je velmi autenticky dochovaná. Architektura je gotická, inventář renesanční a barokní, to baroko v něm je ovšem evangelické. Všechny gemerské kostely jsou od 16. století evangelické – buď luteránské, nebo kalvínské, jih je spíše kalvínský, slovenský sever luteránský – a jejich výraz je tedy umírněný, ve stylu Německa nebo Sedmihradska.

Mají gemerské kostely nějaký společný vzor?

Pro ostatní byl pravděpodobně formativní kostel v městečku Plešivec. Vznikl jako rodové sídlo Bubekovců, kteří předcházeli Andrassyovcům a dalším. Ve 14. století Bubekovci působili na nejvyšších diplomatických pozicích na dvoře Anjouovců, účastnili se jejich vojenské výpravy do Neapolska, účastnili se výprav Karla I. Roberta, působili na papežském dvoře v Avignonu a existuje teorie, že výmalba kostela v Plešivci, která je starší a je mimořádně kvalitní, kvalitnější než všechno ostatní v tom regionu, je dílem někoho,

2

3

kdo přišel z Itálie nebo měl s italským prostředím osobní zkušenost. Kompletně zachovaných kostelů je patnáct, ale i v dalších dvaceti můžeme dodnes najít velmi slušné fresky. Někde dokonce ještě nejsou odkryté, ale ví se o nich.

A v jakém smyslu je plešivecký kostel formativní?

Plešivec je vzorem, pokud jde o fresky. V Gemeru dokládá první použití pravé italské fresky, která se následně uplatnila skoro v každém kostele na panství Bubeků a pánů ze Štítníka. Po architektonické stránce není možné exaktně určit zdroj inspirace, jednodušší forma s kvadratickým presbytářem je u venkovských kostelů běžná i jinde mimo region. Navíc, mnohé z těchto kostelů jsou i o sto let starší než jejich výmalba.

Přestože gemerský region je, jak říkáte, problematický, odloučený a vysídlovaný, vy se o něj naopak začínáte zajímat. Jak se stalo, že si vás přitáhl?

To bylo prosté, s přáteli jsme podnikali různé výlety po Slovensku a ty východnější části země jsme vůbec neznali, protože jižní a jihovýchodní část republiky donedávna nebyla vůbec považována za turisticky zajímavou. Ještě doplním, že kamarádi jsou kunsthistorici, já jsem architekt a nikdo z nás na Gemeru nemá žádné rodinné vazby. A když jsme ta místa projížděli, navštívili jsme Štítník, který je nejreprezentativnější, a natolik nás to místo oslovilo, že jsme se tam začali vracet. Pak jsem narazil na aktivitu Evy Šmelkové a sdružení Gotická cesta.

Eva Šmelková je zakladatelka sdružení?

Nejen ona. Jako ředitelka rožňavského pracoviště Krajského památkového úřadu v Rožňavě

velmi usilovala o propagaci a obnovu sakrálních památek regionu. Ze své pozice ale nemohla aktivně pomáhat vlastníkům ohrožených památek, a tak společně s dalšími aktivními lidmi z okolí Rožňavy iniciovali toto občanské sdružení. To se stalo v roce 2007.

Toho jste se předpokládám s ohledem na váš věk nemohl účastnit.

Ne, toho jsem se opravdu neúčastnil. Byl jsem student, a jak už jsem řekl, tuto odlehlou část Slovenska jsem neznal. Rožňava je na Gemeru a sídlí v ní odloučené pracoviště košických památkářů. A protože je umístěno v regionu, který má sociální a ekonomické problémy a mnoho památek je touto situací ohroženo, tak se aktivizovali a snažili se i nad rámec svých pracovních povinností přispět k jejich záchraně.

Kdy jste se do činnosti sdružení zapojil vy?

V roce 2016 jsme se s přáteli poprvé zúčastnili konference pořádané Gotickou cestou v Rožňavě, a kdo měl zájem, mohl se zúčastnit i exkurze po okolí. Během jednoho dne jsme navštívili osm středověkých kostelů. Tam má totiž každá vesnice nějaký kostel a jeden je zajímavější než druhý. A bylo rozhodnuto.

Bylo to tedy nakonec osobní setkání s konkrétními kostely, co vás a vaše přátele „dostalo“. Do čeho jste se pustili nejdříve?

S kolegou architektem nás napadlo udělat společně s památkáři workshop, na němž by se zájemci dozvěděli základy péče o památky. Uskutečnil se v roce 2017 ve vesnici Henckovce, blízko Rožňavy.

Obr. 2. Římskokatolický kostel Všetkých svätých v obci Henckovce byl postaven ve druhé polovině 13. století. Foto: David Raška, 2020.

Obr. 3. Kostel Všetkých svätých v obci Henckovce, vyklízení interiéru v rámci dobrovolnické brigády. Foto: Vladimír Ondrejovič, 2017.

Proč právě tam?

Zdejší středověký katolický kostel Všetkých svätých patří k méně reprezentativním, vždycky byl filiální, ale až do současnosti zůstal téměř nezasažený úpravami. A protože místní farář o něj neměl zájem, nechal ho k dispozici sdružení Gotická cesta. Tam jsme uspořádali první brigádu a pokusili jsme se jejím prostřednictvím vzbudit zájem místních lidí.

Bylo to úplně jednoduché, brigáda spočívala v tom, že jsme vyčistili kostel od zbytků stavebních materiálů z doby, kdy se měnily krovy a krytina. A na závěr jsme zorganizovali koncert, pozvali jsme místní lidový soubor a romskou kapelu, večer měl výtečnou atmosféru, uvařil se hrnec guláše a najednou to místní lidi spojilo. Oni jsou většinou evangelíci a někteří ani nevěděli, jestli tam ten kostel je, protože je obehnaný zdí a zarostlý. Pěkným zážitkem bylo, když se do kostela přišla podívat jedna devadesátiletá babička, která v něm jako evangelička nikdy předtím nebyla, přestože ve vesnici prožila celý život. Takže Henckovce znamenají první impulz k rozhodnutí jít pracovat s místními komunitami, aby si lidé uvědomili, co kolem sebe mají. Oni to totiž obvykle moc netuší.

Může to přispět k záchraně památek?

Ano, jsem o tom přesvědčen.

4

5

Obr. 4. *Kostel Reformované církve v obci Plešivec byl postaven v první polovině 14. století. Foto: Vladimír Ondřejovič, 2021.*

Obr. 5. *Fresky Uvedení Páně do chrámu a Křest Krista v kostele v Plešivci, vznik v polovině 14. století. Foto: David Raška, 2021.*

Snažte se tedy vyvolat pozitivní zájem o gotické kostely...

A na všech úrovních. Od odborníků, pro něž je určena vědecká konference, až po místní, pro které jsou zase workshopy a koncerty. Například akce typu Gotická cesta otevřená. To je náš letní festival, v jehož rámci vždy zpřístupníme nějakou část regionu. Většinou lokalitu, kde se nacházejí obtížně přístupné a méně známé stavby. A festival tam přináší živou kulturu, spojuje návštěvu kostela s výkladem o památce a s nějakou formou kultury. Bývá tam i program pro děti, většinou romské. To je další aspekt regionu, že v něm žije velmi silná romská skupina a je nutné s ní pracovat, i s ohledem na to, že místy tvoří většinu obyvatelstva.

Řekl jste, že zachovaných kostelů je patnáct a v dalších dvaceti jsou také významné nástěnné malby. Kdo vybral dvanáct kostelů, které se budou ucházet o označení European Heritage Label?

Památkový úřad vyhodnotil z každého okresu čtyři nejdůležitější kostely s freskovou výmalbou, které reprezentují celý ten fond. Tak vznikla ta dvanáctka kostelů.

Kdybych je chtěl vidět na vlastní oči, jak moc bych cestoval? Jsou od sebe daleko?

Formálně jsou to tři okresy a zahrnují čtyři údolí. Vzdálenosti jsou na jihu větší, ale v kop-

cích je naopak velmi nahuštěno. Ve spolupráci s designéry jsme vytvořili mapu regionu a památky jsou v ní propojeny do čtyř tras.

My ale v Gotické cestě pracujeme s větším množstvím kostelů, a ne nutně jen se středověkými. V Gemeru se dochovaly i velmi zajímavé barokní rustikální kostely. Mě nejvíce přitahuje autenticita těch staveb. Člověk vstoupí do nějakého barokního kostela, o který se odborníci nikdy příliš nezajímali, to znamená, že do něj neproudily investice, a ta stavba se třeba od konce 18. století opravdu nikam moc neposunula. Minulost je tam pořád cítit a to je skvělé.

Kromě autenticity, co vás na těch kostelech dále zajímá: oslovují vás jako architekta nějakými zvláštnostmi, nebo je to ta jejich církevní povaha? Promlouvají k vám skrze víru?

Z každého trošku, ale pro mě je obecně nejzajímavějším aspektem autenticita, o které jsem mluvil. Ta se jinde už ztratila, hodně v poválečném období, ale mizí i dnes s každou změnou podlahy, lavic, novými reproduktory, obrazovkami v kostelích a podobně.

Třeba v Rybníku, miniaturní vesnici, kde dneska žijí v podstatě jenom Romové, se mimo intravilán obce nachází nevyužívaný středověký kostel. Zhruba před sto lety byl plán ho zbourat a využít materiál na stavbu nového. Ale postavili jenom věž a ten středověký zůstal. Je evangelický, ale ve vesnici už nežijí vůbec žádní evangelíci. A kostel tu stále je... Když tam vejdete, jako kdybyste vstoupili do 18. století. Staré lavice, emporie vymalované rustikálními rostlinnými vzory, protože protestantské prostředí se vyhýbá figurálním motivům, stěny

jsou pokryty středověkými freskami. Ty byly částečně restaurovány českými odborníky ve 20. letech 20. století, ale od té doby se tam nic moc nezměnilo. Taková unikátní místa už jinde nenalezneme.

A v jaké fázi poznání se tyto kostely nacházejí? Věnuje se jim dostatečná odborná péče?

Podle mě je to dost individuální, případ od případu. Tím determinantem jsou aktivní lidé v daném sboru nebo farnosti. Třeba Plešivec prochází už asi desátý rok aktivním restaurováním a vzniklo i několik monografií o kostele. Je to díky tomu, že se nachází v maďarskojazyčné části a může čerpat dotace nejen ze Slovenska, ale i z Maďarska. Jiná věc je, že když opravy trvají takhle dlouho, křesťanská komunita se musí scházet někde na obecním úřadě, a to ji docela slušně decimuje. Ale situace kostelů je různá, jsou místa, která mají podobné kvality, ale nenašel se nikdo, koho by chytila za srdce, aby se jimi konkrétně zabýval.

Může jim sdružení Gotická cesta nějak pomáhat?

Pomáháme s financováním, vnější reklamou, a hlavně každé dva roky organizujeme konferenci v Rožňavě. Původně nesla poněkud složitý název „Nejnovější poznatky z výzkumu středověkých památek na Gotické cestě“ a zahrnovala poznatky z regionů Gemer a Malohont, a loni se z ní poprvé stala mezinárodní akce s účastí vědců z Maďarska, Polska a České republiky a zaměřila se všeobecně na sakrální dědictví střední Evropy a na propojení jednotlivých lokalit a hledání toho, co nás spojuje. Měla by být do budoucna platformou setkávání odborníků z různých regionů, aby vědě-

Obr. 6. Evangelický kostel v obci Rybník, barokní empory z 18. století. Foto: David Raška, 2021.

Obr. 7. Evangelický kostel v obci Rybník byl postaven na zá-
čátku 14. století. Foto: David Raška, 2021.

li o sobě navzájem a zároveň do místa, které se
stává periferií, přinesli život.

*Snažíte se zapojit gemerskou problematiku do
nejen celoslovenského diskurzu...*

...ale do středoevropského, ano.

*Co vám osobně přinesla konference zajíma-
vého?*

Mně osobně přinesla hlavně kontakty se za-
jímavými a inspirativními lidmi napříč několika
zeměmi. Například díky rožňavské konferenci
jsme mohli na podzim 2022 prezentovat naše
aktivity v maďarské Ostřihomi, kde se vytvoři-
la silná komunita lidí se zájmem o tamní hrad
a katedrálu, což bylo jedno ze sídel uherské-
ho krále. V minulosti maďarská a slovenská
strana při výzkumu historie spolupracovaly jen
sporadicky, a to se nyní snažíme navazováním
kontaktů měnit.

Vyplynulo něco nového i k památkám Gemeru?

Pro mě byla velice zajímavá přednáška his-
toričky Moniky Tihányiové a restaurátora Pete-
ra Koreně. Věnují se kostelům na jižní straně
Gemeru, která je ještě více přehlížená, protože
se nachází na hranici Maďarska. Je tam něko-
lik kostelů, ve kterých laik nepozná středověký
základ, ale například v kostele v Rimavské Seči,
což je romská obec, odhalily první restaurátor-
ské průzkumy zajímavé nálezy. Středověký kal-
vínský kostel dnes působí jako halová stavba bez
architektonických atributů, ale jakmile se Tihányi-
ová s Koreněm pustili do odkrývání vrstev, objevi-
ly se zajímavé klenby, fragmenty výmalby apod.
Pro mě je fascinující, že stále existují stavby,
o nichž toho mnoho nevíme. Prameny potvrzují,
že odsud pochází významný rod Sěči, takže i tam-
ní architektura by mohla mít hodnotu, a přesto se
o to místo donedávna nikdo nezajímal.

*Jaká bude budoucnost gemerských památek, to
asi nelze s jistotou říct. Máte ale nějakou privát-
ní představu, jak by se to mohlo vyvíjet?*

Umím si představit dva scénáře, jeden opti-
mistický, druhý pesimistický.

Ten pesimistický?

Trend směřuje k vyliďňování regionu, laicizuje
se život obyvatel, lidé se přesouvají z vesnic do
měst a ztrácejí kontakt s místní kulturou, s ví-

6

7

rou, s vesnickým komunitním životem. Počet
náboženských center – a to je dost nadneseně
řečeno, spíše počet farností – se neustále sni-
žuje, farářům přibývá staveb, které jsou spíš kul-
turními památkami, ale o které se musejí starat.
Je pro ně stále komplikovanější udržovat je ve
slušném stavu.

*Je možné financovat opravy a údržbu z darů vě-
řících?*

Věřících ubývá, to není reálné. Hlavní možnost
představují dotace ministerstva kultury. Ty mívají
limit třeba 10–20 tisíc eur, ale k nim musí sbor
připlatit vlastní vklad 5 procent, a navíc se toho
za ty peníze moc neudělá, což znamená, že se

Obr. 8. Rotunda sv. Markéty Antiochijské v Šivetících byla postavena v první polovině 13. století. Foto: David Raška, 2020.

Obr. 9. Minifestival Gotická cesta otevřená, návštěvníci v rotundě v Šivetících. Foto: David Raška, 2020.

oprava, třeba střechy, musí dělit na etapy. A to je zase problém administrativní. Gotická cesta se kromě jiného podílí na financování restaurování některých rustikálně barokních evangelických oltářů, ale restaurování trvá léta, třeba i osm let. Vždycky se udělá malá část, na další rok dostanou zase pár tisíc eur a zase se udělá kousíček. Pro mnohé jsou tyhle průtahy demotivující.

Vraťme se ještě k vašim možným scénářům. Jsme u konce s tím negativním?

Vlastně ano. Některé z těch kostelů jsou už dnes úplně nevyužívané, a pokud je nezachrání zájem okolí o architekturu a památkové hodnoty, tak prostě zaniknou. Známe několik příkladů, kdy je kostel zamčený, farář žije 20 km daleko a je problém se do kostela vůbec dostat.

Ve vesnici žije jen pár lidí a ti o kostel nemají absolutně zájem. A jsou i případy, kdy se faráři stydí, v jakém stavu jsou jejich stavby, a bojí se kontroly od církevní vrchnosti nebo památkářů, bojí se pokut a snaží se to zakrývat. To je naplnění toho nejvíce černého scénáře v případě, že by začalo přibývat staveb v tomto stavu. Když místní ztratí kontakt a zemře poslední babička, která tam ještě i v 80 letech zametá, tak je vlastně ohrožena i existence stavby.

Můžete uvést konkrétní příklad kostela, kterému podle vás hrozí zánik?

Zmiňoval jsem Rybník, ale ten se odrazil ode dna, tam už proběhly první restaurátorské práce. Větší problém je s kostely z mladších období, které jsou prakticky úplně neznámé. Například barokní kostel v Brádně, který by měl mít hodnotný barokní kazatelnový oltář, je dlouhodobě uzavřen a zatím se nám nepovedlo ani vstoupit do jeho interiéru. Památkově chráněný není, takže nemůžeme správce z nejbližšího města motivovat na dotace. Podobný osud může v budoucnu čekat středověký kostel v Roštáru, místní sbor po skoro pěti stech letech zanikl.

Ale vy a kolegové z Gotické cesty se snažíte tento trend měnit.

Pozitivní scénář je takový, že sice nemůžeme ovlivnit, jak bude vypadat duchovní život obyvatel Gemeru, ale můžeme ovlivnit turistický ruch a zájem veřejnosti o tento region jako o studnici pozoruhodné historické autentické architektury a výtvarného umění. A to se, myslím, daří. V posledních letech zaznamenáváme rapidní nárůst zájmu. Jistě, dívat se na kostely stále zůstává alternativní záležitostí, ale na záchranu památek to stačí.

Musíme vytvořit povědomí o tom, že Gemer znamená zajímavé sakrální dědictví. Že je to autentický region s historickými památkami, které jsou hodné toho, abychom do nich investovali. Jako se to povedlo v některých českých městech, třeba v Českém Krumlově, kde dnes už nikoho nenapadne cokoliv bourat. Druhá věc je státní ochrana, ta ale mnohde nefunguje, ve slovenských podmínkách to není jednoduché. Proto má takový význam, když lidé sami chtějí své památky chránit.

Jak se může církevní památka obhájit ve společnosti, která se distancuje od náboženství a pro niž i samotné umění je hodnotou spíš vylučnou, menšinově uznávanou? Na jaké úrovni se musí taková „obhajoba“ odehrát?

Bazální je místní úroveň, kdy potřebujeme lidem vysvětlit, že ona památka je součástí jejich identity, jejich dědictví a reprezentuje je i navenek. Gemer je v myšlení místních spojený s negativismem, který by se dal vyjádřit: ocitli jsme se na periferii, všichni na nás „kašlou“, nejsou tady investoři, není tu infrastruktura, politiky v hlavním městě nezajímáme. Proto je nejprve nutné vzbudit pozitivní emoci, že je tu něco, na co můžou být skutečně právem pyšní. A taky se je snažíme propojovat. Mluvil jsem o tom, že Gemer tvoří několik oddělených údolí. My se ve sdružení snažíme, aby ty lokality směrem k veřejnosti vytvářely společnou identitu, protože prezentace jednotlivého místa je v tak problematickém regionu neefektivní.

Pomáhá lidem motivovat i to označení Evropské kulturní dědictví? Donese se jeho věhlas k obyčejným lidem ve vesnici?

Určitě ano. Ale podle mě je nejdůležitější „soft“ metoda neustálého drobného upomínání, když vás často někdo kontaktuje, že chce vidět váš kostel. I kdyby vás to vůbec nezajímalo, ale potkával jste dennodenně na zahrádce nadšené turisty, tak si přece řeknete, že asi na tom něco je. Zájem přicházející zvenku pak probouzí v lidech další energii. Velkou nadějí vidím v občanském aktivismu.

V regionu jsou i lidé, kteří se zajímají o industriální dědictví, například stavby spojené s těžbou železné rudy nebo drahých kovů. Nebo o šlechtické dědictví spojené s Andrássyovci. My spolupracujeme i s těmito aktivisty. Třeba na podzim se předávalo ocenění CE ZA AR (Cena Slovenskej komory architektov), jedno z nejprestižnějších ocenění v oblasti architektury, a putovalo na Gemer. Získal ho projekt zážitkového ubytování na zámku v Jelšavě. Ten zámek je dnes částečně ruinou a do ní byly umístěny takové architektonicky zajímavé buňky.

Je dnes sdružení nějak napojeno na památkový úřad?

Formálně ne, ale vždy se na ně můžeme obrátit s jakoukoliv odbornou otázkou a jsou ochotni nám pomoci nebo se zúčastnit našich akcí. Takže propojení tu je a s odbornou veřejností na Slovensku vytváříme jistým způsobem komunitu.

10

Není označení Gotická cesta už vlastně obsahově překonané?

Pracujeme s ním tak, aby se stalo synonymem gemerského sakrálního dědictví, jakousi obchodní značkou. Mluvil jsem o mapách, ty jsme dali do každého kostela, vytvořili jsme graficky jednotný manuál, několikajazyčné brožury za dobrovolný příspěvek plus je tam mapa, která kostely zasazuje do širšího kontextu.

Jestliže se k vašim materiálům má někdo dostat, musejí být i kostely otevřené...

Ano, a teď díky udělení Evropského dědictví, značky, která zavazuje nejen dobrovolníky a církev, ale i kraje, aby vyčlenily finance, takže v těch dvanácti kostelech už jsou i průvodci. To je velký posun, i když je velmi komplikované v některých lokalitách najít někoho, kdo je schopen na slušné úrovni provázet.

Gotické cestě a propagaci gemerských památek se věnujete šest let jako dobrovolník. Co vám pomáhá, abyste nepřišel o své nadšení a abyste takzvaně nevyhořel?

Pomáhá nám určitý druh fanatického zaujetí pro ty stavby a objevování stále nových a nových míst, setkávání se zajímavými lidmi a pozitivní odezva, kterou naše snaha zaznamenává. Už se z toho stává mainstreamové téma. Což je fantastické u tématu tak ryze památkového a původně odborného. Neustále se snažíme

Obr. 10. Interiér evangelického kostela ve Štítmiku se utvářel od 14. do 18. století. Foto: David Raška, 2021.

odbornou úroveň zachovávat, i když komunikujeme s veřejností přes sociální sítě. Snažíme se edukovat k tomu, jak dělat citlivě památkové rekonstrukce, jak odlišit kvalitu, aby se ze zájmu o historii a památky nestal masový turismus. Všechny pozitivní trendy jsou motivující.

Rozhovor připravil

MgA. Vilém FALTÝNEK

NPÚ, Generální ředitelství v Praze

faltynek.vilem@npu.cz